

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 7.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2014. május 7. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban a **lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében

értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

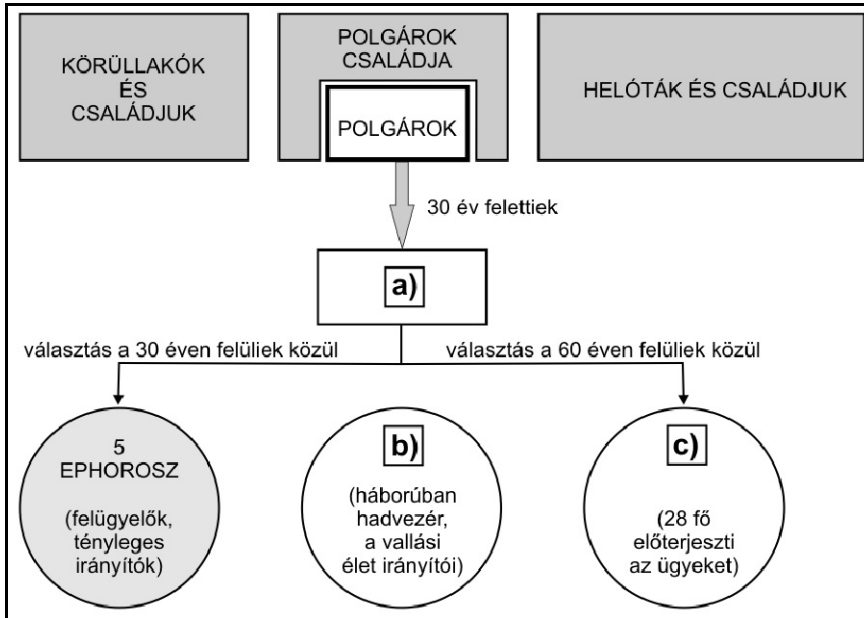
Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

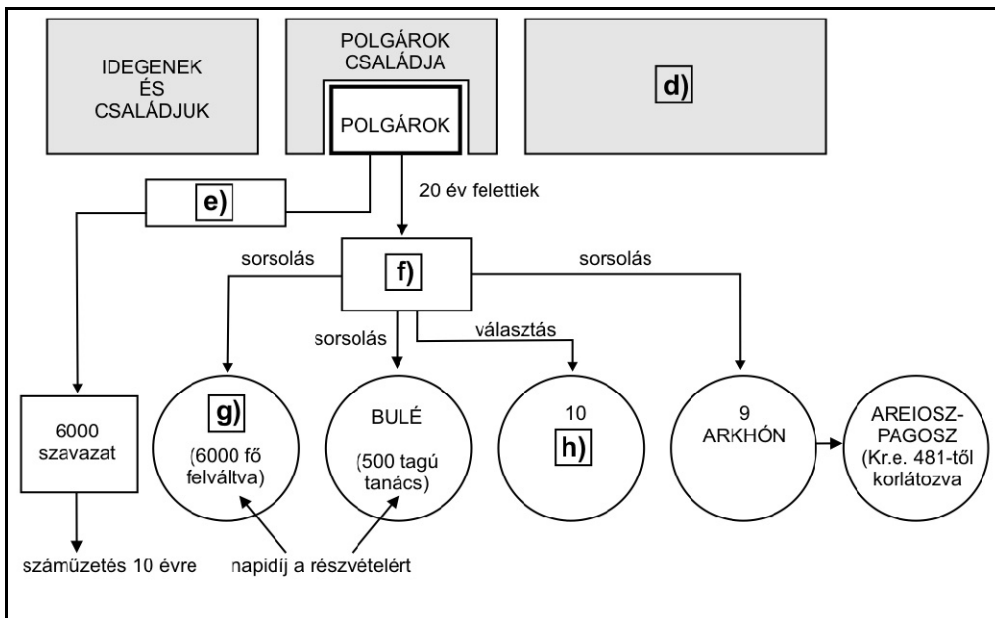
I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori Athén és Spárta történelmével kapcsolatos.

Válassza ki a megadott fogalmak közül, melyek illenek a betűkkel jelzett helyekre! Írja válaszait a pontozott vonalakra! Egy fogalom két helyre is illik, négy fogalom nem illik sehova. (Elemenként 0,5 pont.)

A két polisz társadalmát és államszervezetét bemutató ábrák

Fogalmak:

cserépszavazás, népgyűlés, consulok, sztratégosz, két király, harcosok, vének tanácsa, colonusok, rabszolgák, esküdtbírótság, patríciusok

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- a) .....
- b) .....
- c) .....
- d) .....
- e) .....
- f) .....
- g) .....
- h) .....

4 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori Oszmán Birodalommal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

a) Nevezze meg szakkifejezéssel, az oszmán társadalom mely csoportjára vonatkozik a forrásrészlet!

„Melyik szenvedést ne ismerte volna meg az az ember, aki váratlanul erőszakos, idegen kezek által elragadva és különös szokásokra kényszerítve látja azt a gyermeket, akit nemzett, aki miatt oly gyakran sírt, s akinek mindig csak a legnagyobb szerencsét kívánta. Kit sirasson inkább az apa: önmagát vagy a gyermeket? Önmagát, mert megfosztották öregségének támaszától? A gyermeket, mert szabadból szolgává, nemesből barbár szokások követőjévé alacsonyítják?”
(Izidorosz Glabas, Thesszaloniki metropolitája, 1395-ben)

.....

b) Említsen két olyan tényezőt, amelyek a korabeli nyugat-európai államokkal összevetve magyarázzák az alábbi forrás alap gondolatát!

„A szultán korlátlan hatalmat élvezett, amit a vallási és erkölcsi törvények ugyan behatároltak, a valóságban azonban ellenőrizhetetlen volt. Az állam és a szultán személye szorosan összefonódott: a padisah [később is] joggal mondhatta volna „az állam én vagyok.” (Balázs Judit, történész írásából)

1. ....
.....
2. ....
.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Tegyen „X” jelet ahhoz a képhez, amelyikhez a forrásrészlet kapcsolódik!

„A föld egészében az uralkodó, a szultán tulajdona lett. Ennek legnagyobb részét a kormányzat [...] katonai szolgálat fejében oszmánoknak adta [...] Földbirtokuk valójában pontosan meghatározott évi jövedelmet jelentett, ezt a parasztoktól szedték be. A [...] birtok nem volt örökletes, a katonai szolgálatot sokáig igen komolyan vették.” (Niederhauser Emil, történész)

1.

2.

3.

4 pont

3. A feladat a középkori magyar jogalkotással kapcsolatos.

Mely uralkodókhoz kapcsolhatók az alábbi törvényrészletek? Írja a törvényrészletek mellé az uralkodó nevét és uralkodásának kezdő évét! (Elemenként 0,5 pont.)

Törvényrészlet	Uralkodó	Uralkodás kezdő éve
a) „Azt is elrendeltük, hogy ha mi vagy a mi utódaink közül valaki valamely időben ezen rendelkezéseink ellen akarna cselekedni, ennek az oklevélnek erejénél fogva mind a püspöknek, mind a többi jobbágyoknak és az országunk nemeseinek, együttesen és külön-külön, a jelenben és a jövőben mindörökké szabadságukban álljon, hogy a hűtlenség minden vétke nélkül nekünk és a mi utódainknak ellenállhassanak és ellentmondhassanak.”		
b) „Tíz falu építsen egy templomot, amelyet két telekkel s ugyanannyi rabszolgával lássanak el, lóval és kancával, hat ökörrrel és két tehénnel, 30 aprómarhával. Ruhákról és oltártakarókról a király gondoskodjék, papról és könyvekről a püspök.”		

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>c) „Minden, bármely néven nevezendő szabad községben, valamint az udvarnoki és királynői községekben levő összes szántóvető és szőlőbirtokos jobbágyainktól (kivéve a falakkal bekerített városokat) minden terményüknek és boruknak kilencedét beszedetjük és a királyné asszony is be fogja szedetni. És a fönt nevezett bárók és nemesek bármely birtokaikon levő minden szántóvető és szőlővel bíró jobbágyoktól ezek minden terményének és borának kilenced részét a maguk szükségére hasonlóképen hajtásák és szedjék be.”</p>		
<p>d) „1. §. Mindenekelőtt végeztük és esküt mondtunk reá, hogy akármely főember közelvalója találatnék lopás vétkében egy tyúk áránál feljebb, senki semmiképpen el ne rejthesse vagy meg ne oltalmazhassa azt. 2. §. Tetszett azt is végeznünk, hogy magát a tolvajt, ha csak templomba nem jut, akasszák fel és minden vagyona vesszen utána.”</p>		
<p>e) „Elrendeltük és parancsoljuk, hogy minden megyében, minden egyes kapu után, amelyen szénával vagy gabonával megrakott szekér képes befordulni vagy azon át kijönni, [...] kivévén a mi királyi és királynői szolgálóinkat, [...] kivévén továbbá az egyházakat, városokat vagy másokat, akik nyilvánvaló kiváltságot, szabadságot élveznek, a kirovás megtörténte után 15 napon belül 18 dénárt a kamarák ispánjának a kezéhez kell szolgáltatni és fizetni.”</p>		

5 pont

4. A feladat a felvilágosodással és korával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Írjon „X” jelet a megfelelő oszlopba!

Állítás	Igaz	Hamis
A) A felvilágosodás a XVI. századi Angliából indult el.		
B) A hatalommegosztás elvét a francia Rousseau fejtette ki írásaiban.		
C) A felvilágosodás elősegítette a katolikus egyház megújulását, az ellenreformáció kibontakozását.		
D) A francia felvilágosodás egyik alakja, Voltaire bírálta az egyházat.		

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) „Magától értetődőnek tartjuk azokat az igazságokat, hogy minden ember egyenlőként teremtett, az embert teremtője olyan elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel, amelyekről le nem mondhat, s ezek közé a jogok közé tartozik a jog az élethez és a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra való törekvésre. Ezeknek a jogoknak a biztosítására az emberek kormányzatokat létesítenek, amelyeknek törvényes hatalma a kormányzottak beleegyezésén nyugszik. Ha bármikor, bármely kormányforma alkalmatlanná válik e célok megvalósítására, a nép joga, hogy az ilyen kormányzatot megváltoztassa vagy eltörölje, és új kormányzatot létesítsen. [...] A józan ész azt kívánja, hogy a jól bevált kormányzatot ne változtassuk meg jelentéktelen és múló nehézségek miatt. [...] Ha azonban a visszaélések és bitorlások hosszú sora [...] azt bizonyítja, hogy a népet teljes zsarnokságba kívánják hajtani, a nép joga és a nép kötelessége, hogy az ilyen kormányzat igáját levesse.”
(*Függetlenségi Nyilatkozat*)

Nevezze meg, melyik államhoz köthető, és melyik évben keletkezett a fenti forrásrészlet!

Állam neve: .....

Év: .....

c) Nevezze meg, a felvilágosodás melyik alapelve fogalmazódik meg a forrás aláhúzott szövegrészében!

d) Hogyan nevezzük szakkifejezéssel a forrásban említett, józan észre támaszkodó felfogást?

.....

4 pont	
--------	--

**5. A feladat a kora újkori magyar történelemmel kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

„Első ütközete 1683-ban [...] volt a Bécs ellen vonuló törökkel, Lotharingiai Károly alatt részt vett az ostromolt Bécs felmentésében. Vitézsége révén hamarosan egy dragonyosezred parancsnoka lett, s gyorsan emelkedett a ranglétrán. Részt vett [...] Esztergom visszavételében, [...] a Budát felszabadító hadak alvezére lett. Itt meg is sebesült, de [...] a nagyharsányi csatában már részt vett, ő vitte meg a diadal hírért. 29 évesen tábornaggyá nevezték ki, 1696 végén .....**(d)**..... a török elleni sereg fővezérévé tette. [...] Megvédte Péterváradot, nem sokkal később 1697. szeptember 11-én a zentai csatában tönkrevverte a törököt, az ütközetben a nagyvezír elesett, a szultán alig tudott elmenekülni. Szarajevó kifosztása és felgyújtása kevésbé dicsőséges tettei közé tartozik. A zentai csata vezetett a [...] karlócai béke megkötéséhez, amely révén a temesi bánságot kivéve minden magyar terület kikerült a török fennhatóság alól.” (A *Múlt-kor történelmi portál cikkéből*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Nevezze meg (teljes név), kiről szól a fenti forrásrészlet! (1 pont)

.....
b) Melyik évben kötötték a forrásban leírt békét? (0,5 pont)

.....
c) Mely tényezők tették lehetővé a forrásban leírt események bekövetkeztét? Említsen kettőt! (Elemenként 0,5 pont.)

.....
d) Nevezze meg a forrásrészlet kipontozott helyére illő uralkodót! (0,5 pont)

.....
e) Karikázza be annak a törvényrészletnek a betűjelét, amely következményként kapcsolatba hozható a török kiűzésével! (1 pont)

A) „Ő legszentségesebb császári és királyi felsége férfiágának magvaszakadtával [...] az öröklési jogon való utódlást e Magyarországon és koronájában, s az Isten segedelmével már visszaszerzett és visszaszerzendő ehhez tartozó részekben, országokban és tartományokban, felséges osztrák házában nőágra is [...] feloszthatatlanul s elválaszthatatlanul, kölcsönösen és együttesen örökösödésileg birtoklandó más országaiban s tartományaiban is megállapított elsőszülöttségi rendhez képest, uralkodás és kormányzás végett átruházzák.”

B) „Magyarországnak s kapcsolt részeinek összes karai és rendei kinyilatkoztatják, hogy mostantól jövőre s örök időkre senki más, mint fenncímzett Ő császári s királyi felségének saját ágyékából származott fiörökösei közül az első szülöttet [...] fogják törvényes királyuknak s uruknak ismerni és azt mindenkor [...] leteendő eskü után, országgyűlésileg, e Magyarországon belül, meg fogják koronázni.”

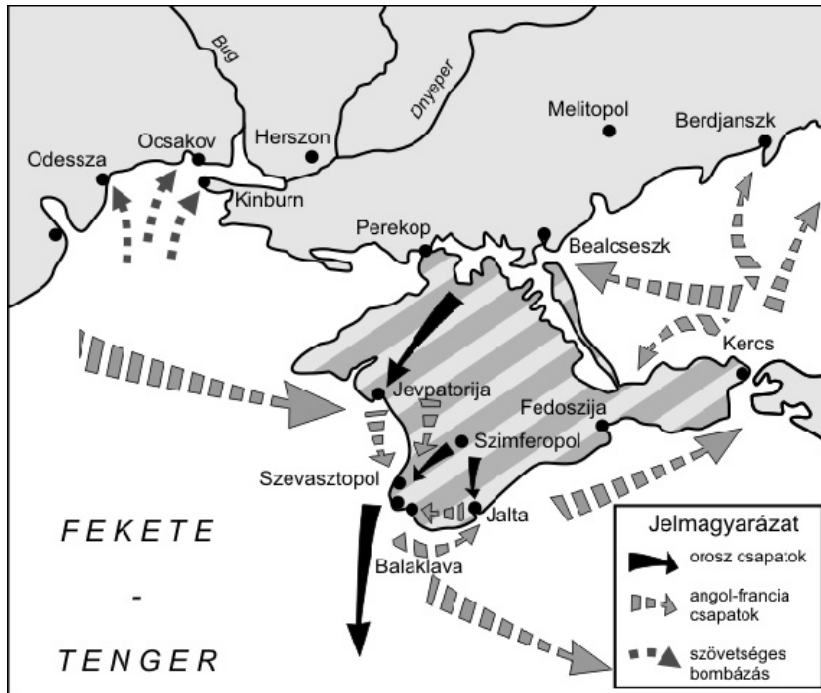
C) „Az ország Rendei ő Felsége kegyelmes megegyezése hozzájárultával meghatározták, hogy az országgyűléshez bocsátandó minden kegyelmes királyi leiratok, előadások, válaszok, és intézvények ezentúl egyedül magyar nyelven adassanak ki. A törvénycikkek valamint már a jelen országgyűlésen is egyedül magyar nyelven alkottattak és erősítették meg: úgy ezentúl is mind alkottatni, mind királyi kegyelmes jóváhagyással megerősíteni egyedül magyar nyelven fognak.”

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**6. A feladat az újkori egyetemes történelemmel kapcsolatos
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A térképvázlat az 1853–56 között lezajlott háború egyes hadi eseményeit ábrázolja.

a) Nevezze meg a térképvázlat -vel jelölt területét! (0,5 pont)

.....

b) Nevezze meg a térképen ábrázolt szövetséges felek államfőit a háború idején! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

c) Húzza alá, melyik politikus hozható összefüggésbe a térképvázlaton ábrázolt eseménnyel! (0,5 pont)

Otto von Bismarck   Camillo Cavour   Klemens Metternich   Thomas Jefferson

d) Magyarázza meg, miért volt meglepő a kortársak számára Ausztria háború kapcsán tanúsított magatartása? (1 pont)

.....
.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. A feladat a dualizmus kori magyar gazdasági fejlődés környezeti hatásaival kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

Az árvíz által veszélyeztetett területek nagyságának változása a magyarországi Tisza-völgyben (1850-1919)	
időszak	a változás mértéke (millió hektár)
1850-1880	-1,44
1881-1900	-3,51
1901-1919	-3,85

B)

Az erdővel borított területek aránya Magyarországon (1800-1918)	
év	arány (%)
1800	29
1878	28
1918	25

a) Mi eredményezte elsősorban az A) jelű táblázatból kiolvasható változást?

b) Milyen káros következménye volt az A) jelű táblázatból kiolvasható változásnak és a mocsárlecsapolásoknak a természeti környezetre nézve? Egy általános következményt írjon!

c) Miért voltak előnyösek az A) és B) jelű táblázatokból kiolvasható változások a mezőgazdaság szempontjából?

d) Milyen, kifejezetten a közlekedés fejlesztésével kapcsolatos tevékenység járult hozzá jelentős mértékben a B) jelű táblázatból kiolvasható változáshoz?

4 pont	
--------	--

8. A feladat az első világháborúval kapcsolatos.

Nevezze meg azt a – az adott forrásban nem nevesített – nagyhatalmat, amelyikre az idézet vonatkozik! Egy nagyhatalom többször is szerepelhet. (Elemenként 0,5 pont.)

a) „A kezdeti nyugati sikerek után a különböző érdekcsoportok átfogó programokban fogalmazták meg álláspontjukat. [...] A háborús kiadásokat az ellenfél jóvátételeiből tervezték fedezni. [...]”

Mivel az angol blokádnak elvágta [...] kereskedelmi összeköttetéseit, 1915-től bevezették az élelmiszerek jegyrendszerét. Az 1916 végén elfogadott [...] program pedig az egész gazdaságot a hadiipar szolgálatába állította, és összes munkaerő-tartalékát mozgósította.”

b) „A német hadvezetés 1917 februárjában meghirdette a korlátlan tengeralattjáró-háborút, hogy kiéheztesse [az országot]. A háborúba belépő Egyesült Államok kereskedelmi flottája azonban pótolta veszteségeit.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) „A harmadik háborús évben [...] súlyos helyzetbe került. [...] Az északi, északkeleti megyéket a németek megszállták és pusztították. A [...] hadsereg óriási vérvesztést szenvedett.”

d) „A végső győzelem kivívásának [...] hatalmas ára volt: a [...] birodalom 900 ezer főt veszített, 850 millió fonttal eladósodott az Egyesült Államoknak, kereskedelmi flottájának a zöme pedig elpusztult.”

2 pont	
--------	--

9. A feladat az első világháborút követő évtized magyar gazdaságával kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat!

a) **Hogyan folytatódnak a mondatok? Karikázza be a helyes folytatás betűjelét! Mondatonként csak egy betű karikázható be. (Elemenként 0,5 pont.)**

1. A trianoni béke következtében az ország területén belül a szántóterület aránya...

- A) nőtt.
- B) csökkent.
- C) nem változott lényegesen.

2. A trianoni béke következtében Magyarország elvesztette összes...

- A) barnaszénbányáját.
- B) sóbányáját.
- C) vasércbányáját.

3. 1920-ban a trianoni országterületen a malomipar örlőkapacitása a megtermelt gabona mennyiségének...

- A) a harmada volt.
- B) a háromszorosa volt.
- C) nagyjából megfelelt.

4. A trianoni békét követő években a kivitt áruk között nőtt az aránya...

- A) az élelmiszereknek.
- B) a nyersanyagoknak.
- C) a fogyasztási iparcikkeknek.

b) Oldja meg a feladatokat a szöveg és ismeretei segítségével!

1924-ben a kormány felhagyott azzal a gyakorlattal, hogy kiadásait újabb és újabb papírpénz-kibocsátással fedezze. A pénzkibocsátás jogát az ekkor felállított ..... vette át. Ez az intézmény kezelte továbbá az ország arany- és devizakészleteit, és itt tartották zárolt számlákon a ..... visszafizetésének fedezetéül szolgáló pénzüsségeket. Ezekkel a pénzüsségekkal a kormány csak a nemzetközi

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

közösség által kijelölt főbiztos hozzájárulásával rendelkezhetett. (Romsics Ignác, történész írása nyomán)

1. Írja a szöveg kipontozott helyeire a megfelelő kifejezéseket! (Elemenként 0,5 pont.)

2. Milyen pénzügyi hatása volt a szöveg első mondatában szereplő 1924-ben bevezetett intézkedésnek? (1 pont)

.....

.....

3. Ki volt a magyar kormányfő abban az időszakban, amelyre a szöveg vonatkozik? (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

10. A feladat a Rákosi-korszakkal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a magyar parasztság elnyomásának formáit bemutató képek és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Tojásbeszolgáltatás

Rendőrök kutatnak egy paraszt kamrájában

a) Magyarázza meg röviden a két kép által ábrázolt események közötti ok-okozati összefüggést!

.....

.....

b) Miért volt anyagilag hátrányos az érintettekre nézve a beszolgáltatási kötelezettség?

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Mire akarta a politikai vezetés rákényszeríteni a birtokos parasztokat azzal, hogy számos esetben teljesíthetetlen kötelezettségeket rótt rájuk?

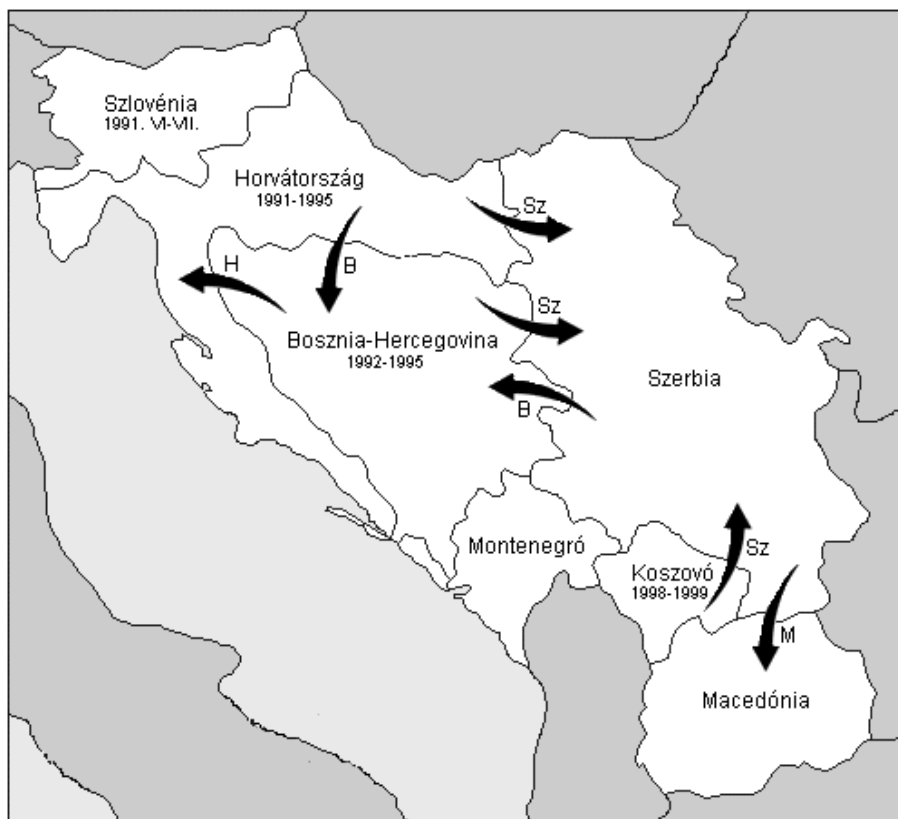
.....

.....

3 pont	
--------	--

11. A feladat Jugoszlávia felbomlásával kapcsolatos.

Döntse el az állításokról a térképek és ismeretei segítségével, hogy igazak vagy hamisak! Tegyen a megfelelő oszlopba X jelet! (Elemenként 0,5 pont.)

1991-1995: a háború időszaka

B = bosnyák
H = horvát
M = macedón
Sz = szerb

Háborúk és menekülők a volt Jugoszlávia területén az 1990-es években

Bosznia-Hercegovina a daytoni békeszerződés (1995) után

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Állítás	Igaz	Hamis
a) Jugoszlávia felbomlása 1991-ben Szlovénia és Horvátország kiválásával vette kezdetét.		
b) A horvátországi háború kirobbanásában etnikai ellentétek nem játszottak szerepet.		
c) A háborúba a NATO is beavatkozott a szerbek mellett.		
d) Bosznia-Hercegovina szerb többségű területeit az ott folyó háború lezárása után Szerbiához csatolták.		

2 pont

12. A feladat a magyar társadalomnak az elmúlt fél évszázadban bekövetkezett szerkezeti változásához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

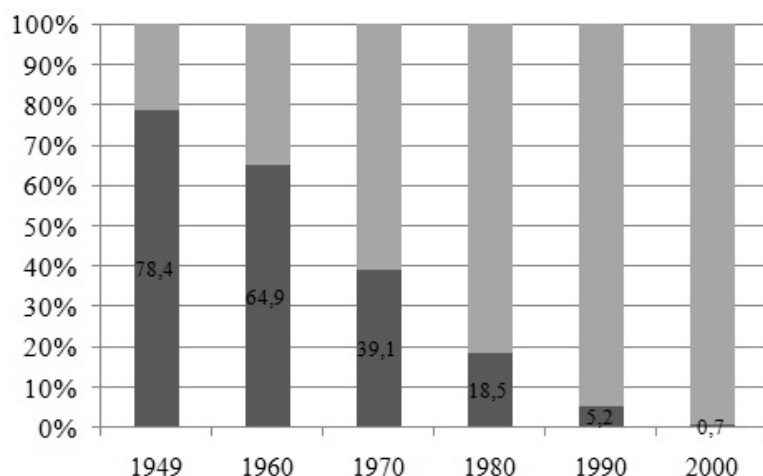
A)

A foglalkoztatottak száma és aránya Magyarországon (1949–2010)		
év	szám (ezer fő)	arány a teljes népességen belül (%)
1949	4090	44,4
1960	4760	47,8
1970	4990	48,3
1980	5070	47,3
1990	4520	43,6
2000	3830	37,5
2010	3750	37,6

B)

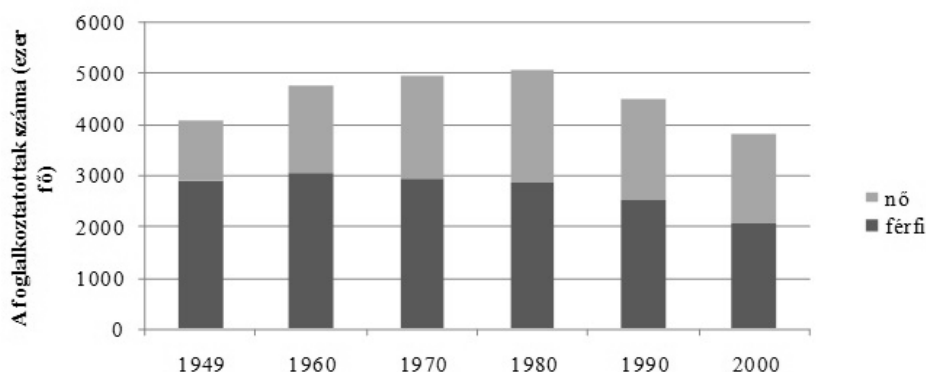
Az alacsony végzettséggel rendelkező és végzettség nélküli foglalkoztatottak együttes aránya Magyarországon (1949–2000)	
év	arány a foglalkoztatottakon belül (%)
1949	93,8
1980	53,9
2000	17,4

C)

Az alacsony végzettséggel nem rendelkezők aránya a foglalkoztatottakon belül Magyarországon (1949–2000)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

D)

A foglalkoztatottak nemek szerinti megoszlása Magyarországon (1949-2000)

a) Mely forrásokról olvashatóak le a táblázatban szereplő megállapítások? Tegyen X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! Egy sorban több X jel is szerepelhet. (Soronként 0,5 pont.)

Megállapítás	A)	B)	C)	D)
1. Az 1980-as évtized fordulatot hozott a foglalkoztatottak számának alakulásában.				
2. A rendszerváltást követő évtizedben szinte teljesen kiszorultak a munkaerőpiacról azok, akik az általános iskolát sem végezték el.				

b) Melyik évtizedekre igaz a következő állítás? Két évtizedet írjon! (1 pont)

Látványos volt a nők térhódítása a munka világában: a férfi munkavállalók számának csökkenése ellenére nőtt a foglalkoztatottak száma.

.....

c) Mivel magyarázható a foglalkoztatottak arányának alakulása a rendszerváltást követő évtizedben? Írjon két jellemző okot! (Elemenként 1 pont.)

1. ....

2. ....

4 pont	
--------	--

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 7.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2014. május 7. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Egyiptom társadalma és gazdasága	rövid
	14.	A reneszánsz	hosszú
	15.	Jakobinus diktatúra	rövid
	16.	A sztálini gazdaságpolitika	hosszú
Magyar történelem	17.	Hunyadi Mátyás nyugati hódításai	rövid
	18.	Zrínyi Miklós	hosszú
	19.	A jobbágykérdés a reformkorban	rövid
	20.	A bécsi Udvar magyarországi politikája	hosszú
	21.	A világválság magyarországi hatásai	rövid
	22.	A Kádár-korszak	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? <i>(A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)</i>	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

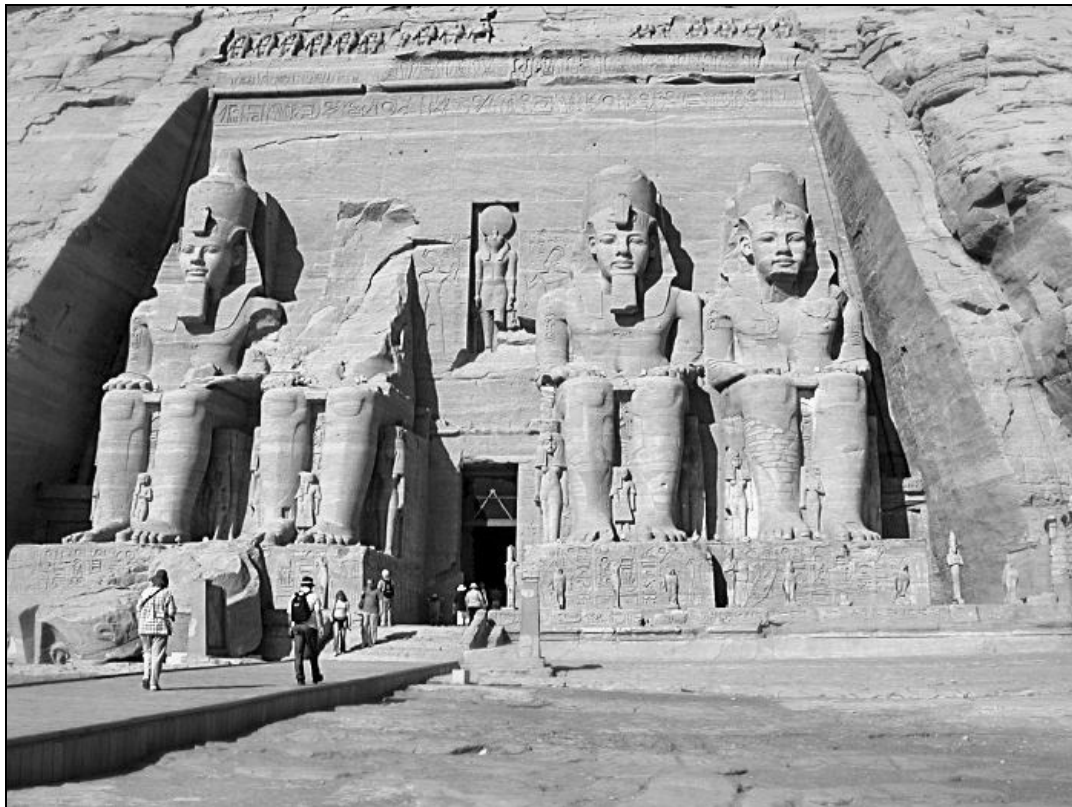
A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13. A feladat az ókori egyiptomi civilizációval kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján az ókori Egyiptom társadalmának és gazdaságának alapvető vonásait! Válaszában térjen ki az uralkodó hatalmának jellegére és az államnak a gazdaságban betöltött szerepére! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

*Templom, Abu-Szimbel, Egyiptom
A templomot négy 20 méteres, ülő fáraósobor őrzi.*

„Bajban voltam a Nagy Trónon, és azokat, akik a palotában vannak, kétségbeesés fogta el [...] mert a Nílus uralkodásom alatt hét évig nem áradt meg. Alig volt gabona, a gyümölcsök elszáradtak, és szükség volt minden ennivalóban. Szívemet a dolgok kezdetei felé fordítottam, és megkérdeztem őt, a Kamarást, az Ibiszt [a bölcsesség istene], az Írások Főpapját Imhotepet, Ptah fiát: »Hol van a Nílus születésének helye? Ki ott az Isten?« Ő így válaszolt: »Be kell lépnem az Élet Házába [könyvtár] és ki kell tárnom Ré lelkeit [szent könyveit], hogy nincs-e bennük valami útmutatás.« Ment és rögtön visszatért, hogy felvilágosítson engem a Nílus áradásáról.” (Dzsószer fáraó feliratából, Kr. e. XXVII. század)

.....

.....

.....

.....

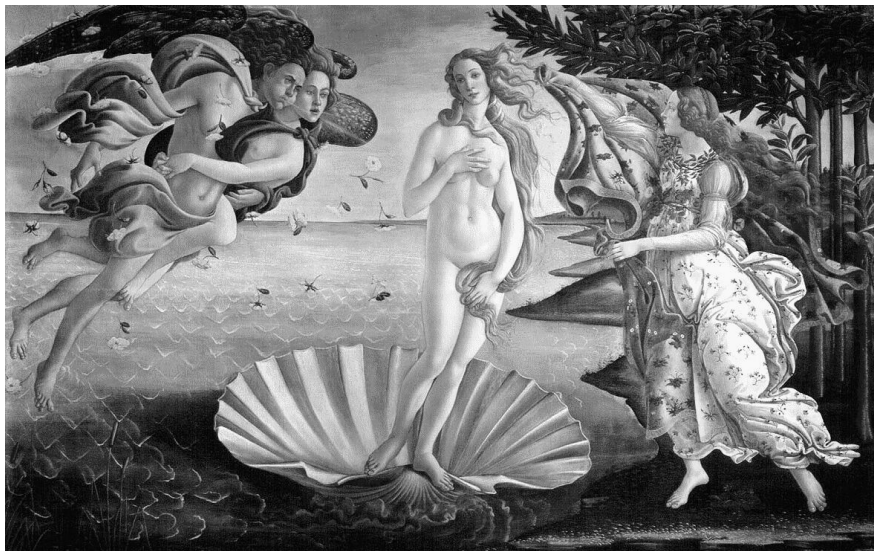
.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

épület az országban, illetve városban maradván öregbíti annak hírét és becsületét.”
(A. Filarete firenzei mester korabeli írásából)

S. Botticelli: Vénusz születése

A Medici palota Firenzében

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

15. A feladat a francia forradalommal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a jakobinus diktatúra kialakulásának okait, a jakobinus uralom fő jellegzetességeit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„A következő személyek tekinthetők gyanúsak: Először azok, akik viselkedésükkel, kapcsolataikkal, beszédükkel vagy írásaikkal a zsarnokság vagy föderalizmus [girondi] híveinek és a szabadság ellenségeinek mutatkoznak. Másodszor azok, akik nem képesek [...] igazolni megélhetési módjukat és állampolgári kötelezettségeik teljesítését. Harmadszor azok, akikről megtagadták hazafiságuk igazolását. Negyedszer azok a közhivatalnokok, akiket a Konvent vagy megbízottai elbocsátottak hivatalukból, [...] nemesek és emigránsok azon férjei és feleségei, apjai, anyjai, fiai, leányai, fivérei, nővérei és ügynökei, akik nem nyilvánították ki a forradalomhoz való ragaszkodásukat. [...] Szükség esetén a polgári és büntető bíróságok fogságban tarthatnak és [...] börtönökbe küldhetnek olyan személyeket, akiről megállapították, hogy nem lehet vádiratot készíteni ellenük, vagy akiket felmentettek az ellenük emelt vád alól.” (A gyanúsokról szóló törvényből, 1793)

„Nem lehet megtiltani a gondolat és a vélemény kifejezését, akár a sajtó eszközével, akár más úton történik, a békés gyülekezés jogát és a szabad vallásgyakorlás jogát. [...] Minden intézkedés önkényes és zsarnoki, amelyet nem a törvény által meghatározott esetben és formák szerint tesznek egy ember ellen: aki ellen pedig ezt erőszakkal akarják végrehajtani, annak jogában áll erővel védekeznie. [...] Amikor a kormány megsérti a nép jogait, a fölkelés a népnek és a nép minden részének legszentebb és legfontosabb kötelessége.” (Részlet az 1793-as alkotmányból)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

16. A feladat a Szovjetunió két világháború közötti gazdaságtörténetével kapcsolatos.
(hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a szovjet gazdaságpolitika legfontosabb jellemzőit az 1930-as években! Válaszában röviden térjen ki a gazdaságpolitika következményeire is!

„Vannak dolgozók, akik éjjel nem alszanak, attól féltve, hogy elviszik őket.” „Minden ismerősömet elvitték – mondta egyikük, és hozzáfűzte: A legszörnyűbb, hogy nem tudjuk, hová.” „Még ha az összes kulákot elviszik is – mondja egyikük – nemsokára új kulákokat találnak. Biztos, hogy addig lesznek kulákok, amíg egyvalaki is a kolhozon kívül lesz.” „A legjobb és a legerősebb földműveseket deportálják, míg az éhhalálra váró és az élőködők itt maradnak.” *(Részletek a politikai rendőrség szigorúan titkos jelentéséből.)*

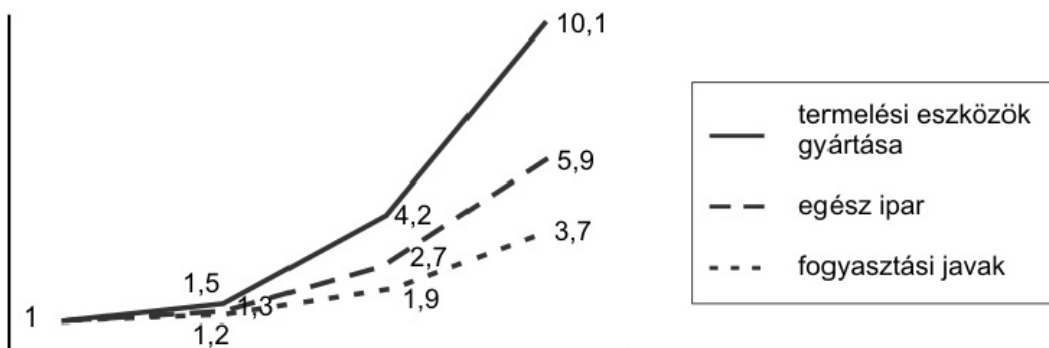
„Láttam az 1932–1933-as éhínség pusztítását Ukrajnában: a rongyokba burkolt családok hordáit a vasútállomásokon, az asszonyokat, amint a fülke ablakához emelik éhező porontyaikat, akik kicsi lábakkal, nagy sápadt fejekkel, felpuffadt hasukkal úgy néztek ki, mint spirituszos üvegből kiemelt embriók; az öregeket

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

rongyos papucsokból kikandikáló, elfagyott lábujjakkal. Azt mondták, hogy ezek mind kulákok, akik ellenálltak a kollektivizálásnak.” (Arthur Koestler, író)

Szovjet plakát. A felirat magyar fordítása: „A szocializmus építéséhez fogjuk adni 1931-ben. 8 millió tonna nyersvas.”

Az ipari termelés alakulása a Szovjetunióban (1913–1937) 1913 = 1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

17. A feladat Hunyadi Mátyás uralkodásával kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Mátyás nyugati háborúit, és azok külpolitikai hátterét! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Hunyadi Mátyás nyugati hódításai

„A király [...] felolvastatta [az országgyűlésen] Pál pápa és a császár leveleit, amelyek arra biztatták és kérték őt, hogy a cseh háború pápai és császári felhatalmazással már előbb rá bízott főségét vállalja el szívesen, és meghatározott fizetséget meg támogatást ígértek. [...] A levelek felolvasása után így szólalt meg a trónusról: Ha valakinek, nagyuraim, ezt a háborút el kellene utasítania – szólott –, az közülünk egyedül Mátyás lehetne, akit sem a méltányosság, sem a tisztesség nem biztat arra, hogy fegyvert emeljen apósára, életének megmentőjére, akit mindig kegyes apjának tekintett. Ha azonban meggondolom magamban, mi a kötelessége az államférfinak és leginkább a fejedelemnek, a közérdeket a magamé elé kell helyeznem. [...] a cseh eretnokség, mely oly sokrétű és sokféle, hogy folyton

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

18. A feladat a XVII. századi magyar történelemmel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével Zrínyi Miklós politikai és katonai tevékenységét! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„A harmincéves háború befejeződése után azok a politikai szerepet játszó királypárti magyarországi főrendek is csalódtak az uralkodóházban, akik addig nem támogatták az erdélyi fejedelmek Habsburg-ellenes hadjáratait. Az idegen dinasztiával szembeni ellenszenvüket keserű tapasztalatok váltották ki. Rá kellett jönniük, hogy míg ők a Habsburgoktól várták a török kiűzését s az ország egységének helyreállítását, addig a nagy európai konfliktus befejeződésével immáron nyugat felől sem fenyegetett dinasztia semmit sem hajlandó tenni a „pogány” ellen.” (Kalmár János, történész)

„Ilyen vala azért a mi királyunk, melynek emlékezete öröklétig lészen a magyaroknál [...]. Ennek a vitéz hollója saskeselyűket kergetett, és azoknál magasabban járt vitézséggel, serénységgel, untalan szorgalmatos fáradtsággal. Őtet senki meg nem győzte, az ő udvara Mars oskolája volt, az ő tekintete oroszánt hasonlított, az ő állandósága és hadi tudománya mindent meghaladott, az ő jóságáért a föld jót termett, az Isten reánk kegyelmesen nézett, és az egész ország-világ előtt tündöklő volt.” (Zrínyi Miklós: Mátyás király életéről való elmélkedés)

„Hányszor megverték a magyarok a törököket, hányszor levágták az ő számlálhatatlan táborokat, és mindazonáltal nem jut még senkinek eszébe az ő országokban mélyen bé a hadakozást vinni; meglegedtünk azzal, hogy megismertettük magunkat vélek; nem mentünk soha is a szerencsének végig kalauzságán, és mikor az idő alkalmatos volt reá, elhagytuk a hasznos tanácsot, hogy egy kis ideig gyönyörködhessünk a győzedelemnek. Így ők mindenkor feltámadtak estük után, újabb fejük nő, mint az hydrának, mi pedig untalan sóhajtjuk veszedelmünket.” (Zrínyi Miklós: Vitéz hadnagy)

„Szükséges [...], hogy a magyar nemzet, ha ettől a fennforgó vésztől meg akar szabadulni, ha magának, posteritásának [utódjainak] megmaradást kíván, tartson fegyvert kezében; de nem úgy, mint eddig, hanem jóval is másképpen. Mert nem elég az, hogy minden particularis [magán-] embernek legyen fegyver házánál, noha annak is úgy kell lenni, hanem hogy az ország tartson egy ármádát [hadsereget] lábón készen, aki mindenfelé, minden órában, minden szempillantásban, télen, nyáron oda mehessen, ahová szükség kívánja.” (Zrínyi Miklós: Ne bántsá a magyart. Az török áfium ellen való orvosság)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

19. A feladat a reformkori Magyarországgal kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével, miként jelent meg a jobbágykérdés a reformellenzék programjában!

„Hétszázezer nemes, és - 10 millió nemtelen! Ez figyelmet érdemel. Mi jobb? a hétszázezernek a milliomokkal ellenkeznie? vagy a maga jussait nem csonkító concessiók [engedmények] által azokat is a constitúció [alkotmány] barátaivá tennie. [...] még ideje van! még adhatunk, várván köszönetet; de megtörténhetik, hogy adni fogunk kénytelen, köszönet nélkül.” (*Kölcsey Ferenc levele, 1832*)

„[...] abban vagyok meggyőződve, hogy a parasztság állapotjára nézve mindannak, ami régi, jobbágyi helyzetéből ered, változni kell. Ezáltal nemcsak hogy törvényes alkotmányunk (amelyben már most, mint látók, azon helyzetnek gyökerét nem találhatni fel) nem fog szenvedni, de éppen az fogja erősíteni, sőt lehet, végveszélytől megmenteni. Minél több szabad, jussokkal bíró tagokból áll egy nemzet, annál hatalmasabb. Ha a polgári alkotmánynak malasztját a parasztság is érezni fogja s azokban részesülend, bizonytal szíven fog annak fennmaradása és öregbedése fekünni ahelyett, hogy most, midőn azon alkotmánynak inkább csak terheit, de hasznát majd nem is érzi, vagy ellenséges idegenséggel van az iránt.” (*Wesselényi Miklós: Balítéletekről, 1832*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat a XX. század magyar történelméhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a Kádár-korszak társadalom- és kultúrpolitikájának jellegzetességeit az 1960-as, 70-es és 80-as években! Válaszában térjen ki a társadalom- és kultúrpolitikai intézkedéseket befolyásoló tényezőkre, az intézkedések hatásaira!

„A szocialista nemzeti egység politikája alapján egyesíteni kell mindenkit, aki a szocializmus és a béke ügyéért tevékenykedik. Össze kell fogni a kommunistákat, és a párton kívülieket, a rendszer politikailag aktív támogatóit és a ma még ingadozókat, közömbösek, a materialista világnézet híveit és a vallásos érzületű embereket egyaránt. A szocializmus felépítése az egész nemzet ügye.” (Részlet Kádár János beszédéből, 1962)

„A szocialista társadalom azt igényli az íróktól és művészeketől, hogy alkotásaikban pontosan foglaljanak állást [...] a szocializmus mellett [...] A párt, amely egész társadalmunknak ideológiai és politikai vezető ereje, [...] a művészetben sem mondhat le az eszmei irányításról. [...] A szocialista államnak elsőrendű feladata, hogy eszmei, szervezeti és anyagi eszközökkel segítse a művészetek [...] fejlődését, egyszersmind adminisztratív intézkedésekkel is föllépjen a politikailag ellenséges vagy a közízlést sértő jelenségek ellen. (Részlet az MSZMP Központi Bizottsági üléséről, 1965)

„Támogatásban részesítjük a nagy tömegekhez szóló szocialista és egyéb humanista alkotókat, helyt adunk a politikailag, eszmeileg nem ellenséges törekvéseknek,

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	Összesen	44	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Egyiptom társadalma és gazdasága	7	
	14. A reneszánsz	16	
	15. Jakobinus diktatúra	7	
	16. A sztálini gazdaságpolitika	16	
	17. Hunyadi Mátyás nyugati hódításai	7	
	18. Zrínyi Miklós	16	
	19. A jobbágykérdés a reformkorban	7	
	20. A bécsi Udvar magyarországi politikája	16	
	21. A világválság magyarországi hatásai	7	
	22. A Kádár-korszak	16	
	Összesen	46	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
	I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma	90	

javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....